

Lege nr. 682/2002

din 19/12/2002

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 964 din
28/12/2002

privind protecția martorilor

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Art. 1. - Prezenta lege reglementează asigurarea protecției și asistenței martorilor a căror viață, integritate corporală sau libertate este amenințată ca urmare a deținerii de către aceștia a unor informații ori date cu privire la săvârșirea unor infracțiuni grave, pe care le-au furnizat sau au fost de acord să le furnizeze organelor judiciare și care au un rol determinant în descoperirea infractorilor și în soluționarea unor cauze.

Art. 2. - În prezenta lege termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:

a) martorul este persoana care se află în una dintre următoarele situații:

1. are calitatea de martor, potrivit Codului de procedură penală, și prin declarațiile sale furnizează informații și date cu caracter determinant în aflarea adevărului cu privire la infracțiuni grave sau care contribuie la prevenirea producerii ori la recuperarea unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni;

2. fără a avea o calitate procesuală în cauză, prin informații și date cu caracter determinant contribuie la aflarea adevărului în cauze privind infracțiuni grave sau la prevenirea producerii unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni ori la recuperarea acestora; în această categorie este inclusă și persoana care are calitatea de inculpat într-o altă cauză;

3. se află în cursul executării unei pedepse privative de libertate și, prin informațiile și datele cu caracter determinant pe care le furnizează, contribuie la aflarea adevărului în cauze privind infracțiuni grave sau la prevenirea producerii ori la recuperarea unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni;

b) starea de pericol este situația în care se află martorul, în sensul prevăzut la lit. a), membrii familiei sale ori persoanele apropiate acestuia, a căror viață, integritate corporală sau libertate este amenințată, ca urmare a informațiilor și datelor furnizate ori pe care a fost de acord să le furnizeze organelor judiciare sau a declarațiilor sale;

c) martorul protejat este martorul, membrii familiei sale și persoanele apropiate acestuia incluse în Programul de protecție a martorilor, conform prevederilor prezentei legi;

d) membrii de familie ai martorului protejat sunt soțul sau soția, părinții și copiii acestuia;

e) persoana apropiată martorului protejat este persoana de care respectivul martor este legat prin puternice legături afective;

f) Programul de protecție a martorilor, denumit în continuare Program, reprezintă activitățile specifice desfășurate de Oficiul Național pentru Protecția Martorilor prevăzut la art. 3, cu sprijinul autorităților administrației publice centrale și locale, în scopul apărării vieții, integrității corporale și sănătății persoanelor care au dobândit calitatea de martori protejați, în condițiile prevăzute de prezenta lege;

g) măsurile urgente sunt activitățile specifice temporare care pot fi desfășurate de unitatea de poliție care cercetează cauza sau, după caz, de organul care administrează locul de deținere, de îndată ce constată starea de pericol la care este expus martorul;

h) infracțiunea gravă este infracțiunea care face parte din una dintre următoarele categorii: infracțiunile contra păcii și omenirii, infracțiunile contra siguranței statului sau contra siguranței naționale, terorismul, omorul, omorul calificat, omorul deosebit de grav, infracțiunile privind traficul de droguri și traficul de persoane, spălarea banilor, falsificarea de monede sau de alte valori, infracțiunile privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, infracțiunile privitoare la regimul materialelor nucleare sau al altor materii radioactive, infracțiunile de corupție, infracțiunile contra patrimoniului care au produs consecințe deosebit de grave, precum și orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii al cărei minim special este de cel puțin 10 ani sau mai mare;

i) Protocolul de protecție reprezintă înțelegerea confidențială între Oficiul Național pentru Protecția Martorilor și martorul protejat privind protecția și asistența care trebuie acordate martorului protejat, obligațiile acestora, precum și situațiile în care protecția și asistența încetează;

j) schema de sprijin cuprinde ansamblul măsurilor de protecție și asistență luate cu privire la fiecare martor protejat;

k) prejudiciul deosebit este orice prejudiciu cauzat prin infracțiune, care depășește echivalentul în lei a 50.000 euro;

l) grupul sau organizația criminală reprezintă grupul structurat, alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă și acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține, direct sau indirect, un avantaj financiar sau de altă natură.

CAPITOLUL II Programul de protecție a martorilor

Art. 3. - (1) În cadrul Ministerului de Interne și în subordinea Inspectoratului General al Poliției Române se înființează Oficiul Național pentru Protecția Martorilor, denumit în continuare O.N.P.M., la nivel de direcție.

(2) O.N.P.M. are următoarele atribuții:

- a) primește propunerile de includere în Program și ordonanța, respectiv încheierea, prevăzute la art. 8, după caz;
- b) ia toate măsurile necesare în vederea includerii Programului și urmărește realizarea acestuia în cele mai bune condiții;
- c) desemnează o persoană de legătură între martorul protejat și O.N.P.M., precum și o altă persoană nominalizată în Protocolul de protecție, care să asigure această legătură în situații critice;
- d) încheie Protocolul de protecție cu fiecare martor protejat și întocmește și include schema de sprijin a acestuia;
- e) organizează o bază de date proprie, în care include, stochează și prelucrează propunerile de includere în Program;

f) asigură confidențialitatea deplină a informațiilor și datelor gestionate;

g) gestionează, cu aprobarea ministrului de interne, fondurile bănești necesare includerii Programului, primite de la bugetul de stat, precum și din programele de finanțare externă.

(3) Fondurile bănești necesare pentru includerea Programului vor fi incluse într-un capitol distinct al bugetului Ministerului de Interne, cu denumirea "Fonduri pentru Programul de protecție a martorilor".

Art. 4. - (1) Includerea unei persoane în Program se poate realiza numai dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) persoana are calitatea prevăzută la art. 2 lit. a), d) sau e);
 - b) persoana se află în stare de pericol, în sensul art. 2 lit. b);
 - c) există o propunere motivată din partea organelor abilitate.
- (2) Poate fi inclusă în Program o persoană care are, într-o altă cauză, calitatea de:

- a) organizator ori conducător de grup sau organizație criminală;
- b) instigator ori autor al infracțiunii de omor, omor calificat sau omor deosebit de grav.

Art. 5. - Organul de cercetare penală, în faza urmăririi penale, și procurorul, în faza judecătii, pot solicita procurorului, respectiv instanței, includerea în Program a unui martor, a unui membru de familie al acestuia sau a unei persoane apropiate, după caz, formulând propuneri motivate în acest sens.

Art. 6. - (1) Propunerea de includere în Program trebuie să cuprindă:

- a) informațiile referitoare la cauza penală respectivă;
- b) datele personale ale martorului;
- c) datele și informațiile furnizate de martor, precum și caracterul determinant al acestora în aflarea adevărului;
- d) circumstanțele în care martorul a intrat în posesia datelor și a informațiilor furnizate sau pe care le va furniza;
- e) orice elemente care pot evidenția starea de pericol în care se află martorul;
- f) estimarea posibilităților de recuperare a prejudiciului cauzat prin infracțiune;
- g) persoanele care au cunoștință despre datele și informațiile deținute de martor și despre faptul că acesta le-a furnizat organelor judiciare sau că are intenția de a le furniza;
- h) o evaluare a profilului psihologic al martorului și al celorlalte persoane propuse a fi incluse în Program;
- i) riscul pe care martorul și celelalte persoane pentru care se solicită includerea în Program îl prezintă pentru comunitatea în care urmează să fie relocați;
- j) date referitoare la situația financiară a martorului;
- k) orice alte date care prezintă relevanță pentru evaluarea situației martorului și pentru includerea acestuia în Program.

(2) Propunerea de includere în Program trebuie să fie însoțită de acordul scris al persoanei pentru care se cere includerea în Program, precum și de o evaluare realizată de O.N.P.M. cu privire la posibilitatea includerii în Program a persoanei în cauză.

Art. 7. - Procurorul sau instanța, după caz, se va pronunța în cel mai scurt timp, dar nu mai târziu de 5 zile de la primirea propunerii, prin ordonanță, respectiv încheiere, asupra propunerii de includere în Program.

Art. 8. - (1) În cazul în care este de acord cu propunerea, procurorul sau instanța va comunica O.N.P.M. ordonanța, respectiv încheierea de includere a persoanei respective în Program, iar O.N.P.M. va lua toate măsurile necesare în vederea elaborării și implementării schemei de sprijin.

(2) Dacă în cursul urmăririi penale sau al judecătii au intervenit elemente noi față de cele cuprinse în propunerea inițială, se poate formula o nouă propunere de includere în Program.

Art. 9. - (1) În termen de 7 zile de la data emiterii ordonanței sau a încheierii de includere în Program O.N.P.M. încheie în scris un protocol de protecție cu fiecare martor, membru de familie sau persoană apropiată martorului pentru care s-a dispus includerea în Program.

(2) Persoanele prevăzute la alin. (1) dobândesc calitatea de martor protejat în momentul semnării Protocolului de protecție.

(3) Protocolul de protecție se semnează, în cazul în care persoanele prevăzute la alin. (1) sunt minori, de reprezentanții legali ai acestora. Dacă semnarea Protocolului de protecție de către reprezentantul legal nu poate fi făcută sau dacă semnarea de către această persoană contravine intereselor minorului ori dacă reprezentantul legal refuză să semneze, deși procurorul sau, după caz, instanța consideră că includerea în Program este în interesul minorului, Protocolul de protecție va fi semnat personal de către minor, cu aprobarea prealabilă a procurorului sau, după caz, a instanței.

(4) În termen de 3 zile de la data încheierii Protocolului de protecție O.N.P.M. va comunica procurorului sau, după caz, instanței faptul că a început includerea Programului.

Art. 10. - Protocolul de protecție cuprinde:

- a) obligațiile martorului protejat;
- b) obligațiile O.N.P.M.;
- c) persoanele de legătură desemnate și condițiile în care acestea își desfășoară activitatea;
- d) situațiile în care protecția și asistența încetează.

Art. 11. - Martorul protejat are, în principal, următoarele obligații:

- a) să furnizeze informațiile și datele pe care le deține, cu caracter determinant în aflarea adevărului în cauză;
- b) să se conformeze măsurilor stabilite în schema de sprijin;
- c) să se abțină de la orice activitate care l-ar putea pune în pericol sau care ar putea compromite punerea în aplicare a Programului;
- d) să nu contacteze nici o persoană cunoscută sau persoane din medii infracționale, în cazul luării măsurilor de protecție prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. e)-h) și a măsurilor de asistență prevăzute la art. 12 alin. (3);
- e) să informeze imediat O.N.P.M. cu privire la orice schimbare apărută în viața personală și în activitățile pe care le desfășoară în perioada aplicării Programului, precum și în cazul intrării involuntare în contact cu persoanele prevăzute la lit. d).

Art. 12. - (1) O.N.P.M. are obligația de a întocmi o schemă de sprijin pentru fiecare martor protejat, care să cuprindă măsuri de protecție și asistență, precum și obligația de a le implementa.

(2) Măsurile de protecție ce pot fi prevăzute, singure sau cumulat, în cadrul schemei de sprijin sunt:

- a) protecția datelor de identitate a martorului protejat;
- b) protecția declarației acestuia;
- c) ascultarea martorului protejat de către organele judiciare, sub o altă identitate decât cea reală sau prin modalități speciale de distorsionare a imaginii și vocii;
- d) protecția martorului aflat în stare de reținere, arestare preventivă sau în executarea unei pedepse privative de libertate, în colaborare cu organele care administrează locurile de deținere;
- e) măsuri sporite de siguranță la domiciliu, precum și de protejare a deplasării martorului la și de la organele judiciare;
- f) schimbarea domiciliului;
- g) schimbarea identității;
- h) schimbarea înfățișării.

(3) Măsurile de asistență ce pot fi prevăzute, după caz, în cadrul schemei de sprijin sunt:

- a) reinsertia în alt mediu social;
- b) recalificarea profesională;
- c) schimbarea sau asigurarea locului de muncă;
- d) asigurarea unui venit până la găsirea unui loc de muncă.

Art. 13. - (1) Martorul protejat ține legătura cu O.N.P.M. printr-o persoană de legătură desemnată de către acesta, conform condițiilor stipulate în Protocolul de protecție.

(2) Dacă martorul protejat constată că există posibilitatea deconspirării domiciliului sau a identității sale din cauza neîndeplinirii ori îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor persoanei de legătură, are posibilitatea de a contacta o altă persoană nominalizată în Protocolul de protecție pentru situațiile prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. c).

Art. 14. - (1) Protecția și asistența acordate martorului aflat în stare de pericol și martorului protejat sunt asigurate, în condițiile prezentei legi, de unitățile de poliție, respectiv de O.N.P.M.

(2) Protecția și asistența martorului aflat în stare de pericol și ale martorului protejat, dacă aceștia execută o pedeapsă privativă de libertate, sunt asigurate, în condițiile prezentei legi, de organele care administrează locurile de deținere sau, după caz, de O.N.P.M.

Art. 15. - (1) Față de martorul aflat în stare de pericol, care necesită măsuri imediate de protecție, se pot lua măsuri urgente de către unitatea de poliție sau, după caz, de organul care administrează locul de deținere, care trebuie comunicate în termen de 24 de ore procurorului.

(2) Măsurile urgente se pot aplica pe o perioadă determinată, până la încetarea pericolului iminent ori până la includerea în Program.

Art. 16. - (1) Documentele referitoare la includerea martorului în Program vor fi păstrate, în condiții de maximă siguranță, de către O.N.P.M.

(2) Documentele care conțin date despre identitatea reală a martorului vor putea fi introduse în dosarul penal numai după ce a dispărut pericolul care a determinat includerea martorului în Program.

Art. 17. - (1) Programul încetează în una dintre următoarele situații:

- a) la cererea martorului protejat, exprimată în formă scrisă și transmisă către O.N.P.M.;
- b) dacă în cursul procesului penal martorul protejat depune mărturie mincinoasă;
- c) dacă martorul protejat comite cu intenție o infracțiune;
- d) dacă sunt probe sau indicii temeinice că, ulterior includerii în Program, martorul protejat a aderat la un grup sau organizație criminală;
- e) dacă martorul protejat nu respectă obligațiile asumate prin semnarea Protocolului de protecție sau dacă a comunicat date false cu privire la orice aspect al situației sale;
- f) dacă viața, integritatea corporală sau libertatea martorului protejat nu mai este amenințată;
- g) dacă martorul protejat decedează.

(2) Încetarea Programului se dispune de procuror prin ordonanță sau de către instanță prin încheiere.

Art. 18. - (1) O.N.P.M. informează în scris procurorul sau instanța, după caz, despre existența vreuneia dintre situațiile prevăzute la art. 17.

(2) Procurorul, respectiv instanța, va analiza în cel mai scurt timp situația intervenită și va comunica O.N.P.M. ordonanța sau încheierea prin care se dispune cu privire la încetarea sau continuarea Programului.

(3) În situația prevăzută la art. 17 alin. (1) lit. g), încetarea Programului va opera din oficiu, la momentul primirii de către procuror sau de către instanță a comunicării O.N.P.M., iar aplicarea Programului va continua pentru membrul de familie sau persoana apropiată martorului protejat decedat, incluse în Program.

CAPITOLUL III

Dispoziții finale

Art. 19. - Persoana care are calitatea de martor, în sensul art. 2 lit. a) pct. 1 și 2, și care a comis o infracțiune gravă, iar înaintea sau în timpul urmăririi penale ori al judecării denunță sau facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Art. 20. - (1) Fapta de a divulga cu intenție identitatea reală, domiciliul ori reședința martorului protejat, precum și alte informații care pot duce la identificarea acestuia, dacă sunt de natură să pună în pericol viața, integritatea corporală sau sănătatea martorului protejat, se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani.

(2) Pedepsa este închisoarea de la 5 ani la 10 ani dacă:

a) fapta a fost săvârșită de către o persoană care a luat cunoștință de aceste date în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu;

b) s-a cauzat martorului protejat o vătămare gravă a integrității corporale sau sănătății.

(3) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani.

(4) Dacă fapta prevăzută la alin. (2) lit. a) este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 5 ani.

Art. 21. - Fapta martorului protejat, prevăzută la art. 2 lit. a), de a induce în eroare organul de urmărire penală sau instanța de judecată prin datele și informațiile prezentate se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.

Art. 22. - Guvernul României va prezenta Parlamentului rapoarte anuale cu privire la modul de îndeplinire a Programului.

Art. 23. - Fondurile necesare pentru includerea Programului și a măsurilor urgente se vor asigura anual din sumele alocate cu această destinație de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului de Interne, respectiv din programele de finanțare externă.

Art. 24. - (1) Instituțiile din sistemul siguranței naționale, în situațiile în care acestea sunt implicate în acțiunile de protecție a martorilor, vor conlucra cu Ministerul de Interne, Ministerul Justiției și Ministerul Public pentru aplicarea prezentei legi.

(2) Instituțiile publice prevăzute la alin. (1) sunt autorizate să coopereze direct cu structurile similare din alte state, precum și cu organismele internaționale care au atribuții în domeniul protecției martorului, în condițiile respectării convențiilor internaționale la care România este parte.

Art. 25. - (1) Prezenta lege intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi Ministerul de Interne și Ministerul Justiției vor întocmi regulamentul pentru aplicarea dispozițiilor acesteia, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 9 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE SENATULUI
NICOLAE VĂCĂROIU

București, 19 decembrie 2002.
Nr. 682.